

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

4. Quæ requirantur in genere ad irregularitatem ex homicidio vel
mutilatione causali.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

§. IV.

Quæ requirantur in genere ad irregularitatem ex homicidio, vel mutilatione casuali?

- 1 Requiritur ad hanc irregularitatem culpa gravis.
- 2 Si culpam latam in præcauendo homicidio, vel mutilatione non commisit, irregularis non est.
- 3 Affirmant plures, si culpam leuem commiserit in præcauendo homicidio, quod ex opere illicito subsocium est, et fore irregularem.
- 4 Alij Doctores distinctione utuntur.
- 5 Horum sententia approbatur, & explicatur.
- 6 Satisfit objectionibus in contrarium.
- 7 Clericus torneamenti, & venationi aprorum, & vrsorum vacans non est irregularis, si debitam adhibuit diligentiam ad homicidium præcauendum.
- 8 Clericus officio chirurgiæ, seu medicinae vacans, ex qua mors, vel mutilatio subsequitur, irregularis est.

¶ Cum hæc irregularitas homicidij, & mutilationis imposita sit in penam delicti commisi, necessarii debet homicidium, & mutilatio causari ex culpa. Sed an sufficiat culpa leuis, an necessarii grauis prærequiratur; non conveniunt Doctores. Nam Gloffa cap. significasti el. 1. de homicidio. Abbas Caietan. verbo irregularitas. Armilla eodem. num. 14. Couarruu Clement. si furiosus. 2. p. §. 4. num. 9. sentunt ex sola culpa veniali hanc posse irregularitatem incurri; quia hæc non solum in penam delicti, sed etiam ob defectum significationis indicitur, idem videtur sufficere quælibet culpa, vt penam rationem habeat.

Sed rectius alij Doctores culpam mortalem requirunt: inter quos est Nauarr. ca. 27. num. 2. Sotus lib. 5. de iustit. q. 1. art. 9. Petr. Nauarra. lib. 2. de rescriptis. cap. 1. dub. 6. numero 69. Gregorie Valenti. 4. disp. 7. q. 19. p. 2. §. 5. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 7. Auala 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 1. conclus. 3. Sayrus lib. 7. cap. 5. num. 5. Bonac. disputat. 7. q. 4. punct. 7. in fine. Suar. disputat. 5. sect. 5. numero 8. Et colligitur ex cap. quæritum de penitent. & remissionib. vbi pater suffocans filium secum dormientem irregularis iudicatur, si suffocatio ei voluntaria fuerit, vel ex studioli negligentia accidit. Et ex cap. lator de homicidio, vbi excusatur ab irregularitate Clericus cum alio ludens, etiam si casu custello quo erat præcinctus alius occubuisse; quia non præsumit Pontifex fuisse ibi latam, & grauem culpam. Neque contrarium probatur ex cap. continebatur eodem tit. vbi quidam Diaconus iudicatur irregularis, eo quod ludens cum alio, & in ludo victus existens se supposit falcem abscondita accinctus latum victorem portaturus, à qua licet mortale vulnus accepit, & post dies octo expirauit; quia ibi præsumitur grauem culpam commisisse diaconum indetentem falcem præcinctum: debebat enim deponere falcem, vel vt inquit Panormi. prohibere laico equitanti licentiam casu, quo vinceret; alias erat actio de se periculosa, præcipue cum ex ipso Textu colligatur falcem absconditam esse ibi incaute in eum equitaturus insillit. Quod si in conscientia constaret diaconum recordatum non esse, falcem absconditæ, neque suspicatum fuisse ex illius delatione latum posse damnum accipere ab irregularitate excusaretur, inquit Suar. disp. 4. §. 1. sect. 5. num. 3. in fine. Et ratio omnium est, quia irregularitas in penam delicti cum grauissima pœna sit, vixit quæ prius maximis bonis, & difficile tollitur, culpam grauem necessariò præsupponere debet; vt sic pœna culpæ proportionetur.

¶ Ex hac doctrina duplex quæstio decidi debet. Prima an homicidium, vel mutilatio proueniens ex opere alius licito, & honesto irregularitatem inducat? Et breuiter dicendum est, te liberum esse ab irregularitate, si culpam latam in præcauendo homicidio, vel mutilatione non commiseris. Sic tenent Doctores numero præcedenti relati. Et colligitur ex cap. Ioannes, & cap. vltim. de homicidio. E contra vero si negligens grauer fueris in homicidio præcauendo irregularitatem incurris, quia saltem indirectè tibi homicidium voluntarium fuit. Vt est casus relatus in cap. Presbyterum de homicidio: vbi Presbyter puerum causa disciplina percussit in capite, ex qua percussione post paucos dies obiit censeatur irregularis, quia modum castigationis excessit. Et ad idem est casus relatus in e. aspir. vltim. de homicidio in 6. vbi mandatum est puerum acriter verberari & licet mandans præcepit verberari, ne sic eueniret verberatio cum periculo homicidij, id euenire posse, debuit cogitare practicè præcauendo periculum, vt in prædicto textu dicitur. In foro autem externo, quoties in castigatione, & correctione modus exceditur, præsumitur culpam latam adfuisse in derimento ex ea culpa proueniente. Argum. Textus in cap. si quis non iratus 15. quæst. 1. vbi causans homicidium ex disciplina, esto

Terz. de Castro, Sum. Mor. Pars VI.

quoad gratiam innocens habeatur, non tamen quoad legem, quia lex respicit opus, in quo opere præsumitur excessum culpabilem adfuisse.

¶ Secunda quæstio est de homicidio, vel mutilatione proueniente ex opere illicito, an irregularitatem causet, tamen si non grauem, sed leuem culpam commiseris in eo præcauendo? Affirmant Ioannes Andreas, & Innocent. in cap. tua nos de homicidio, & ibi communiter Canonistæ, D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 8. & ibi Caietan. Gab. in 2. dist. 1. §. 1. 4. art. 3. an. 2. Paludan. dist. 2. §. 3. art. 15. Cosmas Philarcus, lib. 4. cap. 11. §. 7. Alphons. Vivaldi. tract. de irregulari. n. 148. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 10. num. 4. vers. ascendam secundum. Mouentur ex cap. dilectus. Cox litteris. C. continebatur, & lator de homicidio, vbi ab irregularitate excusatur ibidem interficientes, quia dabant operam rei licitæ, & in culpa non fuerunt præcauendi homicidium. Ergo à contrariò si darent operam illicitæ rei, cessaret ratio illius excusantis. Secundo in iure est expressum propter homicidium, & mutilationem casualem contrahi irregularitatem. Cap. clerico vacante. C. eos vero cum alijs 50. dist. 2. quo iure tantum excipitur dans operam licitæ rei, & omnem diligentiam adhibens ad præcauendum homicidium. Cap. Ioannes. Cap. de homicidio. Terribi si ab irregularitate excusaretur dans operam rei illicitæ ex qua homicidium est sequutum, quia periculum ignorauit, nulla esset differentia ad contrahendum irregularitatem ex homicidio casuali, ab eo qui dat operam licitæ rei. At in iure facilius contrahitur irregularitas ob homicidium sequutum ex opere illicito, quam licito. Vt colligitur ex e. ad audientiam, & sequentib. de homicidio. Ergo dicendum est dantem operam rei illicitæ ex qua homicidium sequitur irregularem esse, tamen si solum leuissimè in præcauendo homicidio peccauerit.

¶ Alij vero graues Doctores, inter quos est Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 4. num. 10. Sotus lib. 5. de iustit. q. 1. art. 9. Corduba lib. 1. q. 9. quæst. 26. Nauarr. cap. 27. num. 22. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 3. Petr. Nauarr. lib. 2. de rescriptis. cap. 1. dub. 6. num. 69. Gregorie de Valenti. 1. 1. disp. 6. q. 3. pun. 3. & 1. 3. disp. 5. q. 19. pun. 4. §. 5. dub. 1. Sayrus alijs relatis lib. 7. cap. 5. nu. 12. Auala 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 1. vers. sed est tertia opinio hæc vtuntur distinctione: aut actio peccaminosa ex qua homicidium sequitur de se est periculosa, & homicidij casualia, vel non? Si actio de se est periculosa dans operam prædictæ actioni, contrahit irregularitatem: vt contrahit Clericus exercens torneamenta, & alia pugna simulacra, venationem vrsorum, & aprorum, quia hæc actiones ob periculum homicidij sunt Clericis interdicitæ. Secus vero si actio de se periculosa non sit. Ratio est quia exercens opus de se periculosum voluntariè periculum amplectitur, ac proinde effectus inde sequens ei adscribi debet. Secus est quando opus de se non habet periculum, & diligentia adhibita est ad præcauendum homicidium: nam eo casu homicidium non est voluntarium in se, vt constat, neque etiam in causalem ex se non sit homicidij illatua; hæc autem irregularitas ex culpa homicidij contrahitur.

¶ Hæc sententia si rectè expendatur vera est. Si enim actiones de se ita sint periculosa, & mortis inductiua, vt raro exerceri possint quin huic effectum causerint, idque eas exercens cognoscat, absque dubio siue Clericus sit, siue laicus irregularis erit effectus sequuto, quia ea occisio exercens eas actiones voluntaria est saltè in causa. At si actiones non sint hoc modo periculosa, & diligentia adhibita sit ad præcauendum periculum irregularitatis homicidij locus non erit. Sicuti optime tradit Castro lib. 2. de lege penalis, cap. 14. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 1. Suar. disputat. 4. §. 1. sect. 6. num. 9. quia illud homicidium non est directè voluntarium, vt supponimus, neque etiam indirectè, siquidem causa non est de se homicidij inductiua, neque etiam est voluntarium ratione alicuius negligentia grauis in eo præcauendo commissa. Ergo talis actio nullam habet malitiam homicidij, & consequenter nulla irregularitas homicidij ei annexi potest.

¶ Neque huic nostræ doctrinae obstant superius adducta. Nam ad Textus in cap. dilectus. Cap. ex litteris. Cap. continebatur. Cap. lator, concedo vitari irregularitatem ex eo quod opus exercitum licitum fuerit, & diligentia sufficiens adhibita ad homicidium vitandum; nego tamen inde inferri cessante vna ex illis causis contrahi, sed necessariò vtraque cessare debet, vel saltem præcipua, quæ est debitam diligentiam adhibere in vitando homicidio. Ad secundum respondet ex ipsa rei natura ab irregularitate homicidij excusari qui diligentiam adhibuit ad illud præcauendum, tamen si expressis verbis non inueniatur in iure exceptum. Ad tertium dico hæc esse differentiam inter dantem operam rei licitæ vel illicitæ, ex quibus homicidium sequitur, quod dans operam rei licitæ præsumitur diligentiam ad præcauendum homicidium adhibuisse, quæ tamen diligentia non præsumitur in eo qui opus illicitum exercet.

Hiac deciditur clericum torneamenti, & venationi aprorum

rum, & vrorum vacantem ex quibus homicidium subsecutum est nullo modo irregularem esse, si debitam adhibuit diligentiam ad homicidium præcauendum; quia hæc actiones non sunt ita de se periculose, vt frequenter homicidia inferant, aliis laicis æquæ ac Clericis interdixit essent, & æquæ laici; ac Clerici irregulares forent homicidio à casu subsecuto. Quod rectè de omnibus negant Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quæritur*. Suar. *disp. 4. §. 6. nu. 14*. Sayrus *lib. 7. c. 5. num. 13*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. vers. sed numquid*, tametsi contra sentiat Caetan. 2. 2. q. 64. art. 8. Nauarr. *cap. 27. num. 237*. Mol. *tract. 3. disp. 7. §. clericus*.

Vnicus tamen casus ab hac regula excipitur contentus in *cap. sententiam Ne Clerici*, vel *Monachi*, & *cap. tua nos de Homicidio*, in quo Clericus irregularis est morte, seu mutilatione eueniente ex officio chirurgiæ, seu medicinæ quantumlibet omnem diligentiam ad euitandam mortem, seu mutilationem adhibuerit. Etenim cum omnibus Clericis in sacris constitutis, Monachis, & Religiosis interdictum sit officium chirurgiæ, vel medici per incisionem, vel aduersionem, quia has personas dedecet hoc officium exercere ob periculum mortis, quod solet huic exercicio annecti, à quo periculo conuenit clericos in sacris, monachos, & religiosos alienos esse, idè quæ irregulares censentur, si ex eorum actione vtopote illicita, & ratione periculi prohibita mors eueniat. Sicut docet Glossa, & Abbas in *dicto cap. tua nos de homicidio*. Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Molin. *tract. 3. disp. 7. §. 2. num. 2*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 3*.

Notanter dixi Clericos in sacris, nam Clerici in minoribus ordinibus constituti tametsi beneficii sint irregularitati non subiciuntur officium chirurgiæ cum incisione, vel aduersione exercentes, si diligentiam adhibuerint ad præcauendum mortis periculum, quia illis non est hoc officium interdictum, vt notauit Molina, & Layman. *supra*. Neque item eam irregularitatem contrahunt, quando necessitas infirmi urget, & non est alius qui illud officium exerceat; quia non erat conueniens ob opus debitum ex charitate irregularitatem imponere. Vt aduertit Auila *dub. 10. conclus. 3. §. 4*. Mol. & Laym. *locus allegatus*. Quapropter ad hanc irregularitatem incurrendam debent clerici in sacris, vel religiosi per se ipsos officium chirurgiæ per incisionem, vel aduersionem exercere abique virgine necessitate, ex qua incisione, vel aduersione mors succedat. Etenim si infirmus non ex aduersione, vel incisione moriatur, sed ex grauitate morbi non est censendus clericus in sacris constitutus aduens, vel incidens irregularis, tametsi in ea actione peccatum contra prohibitionem sibi factam commiserit. Vt docuit Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 3. *vers. nam si chirurgus*. Henric. *lib. 14. capit. 3. numero 10*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1. conclus. 5*.

§. V.

Expenduntur aliqui casus speciales, pro superioris doctrinæ clariori intelligentia.

- 1 Adulter ob cuius causam vxor à marito occiditur, ex communi sententia irregularis est.
- 2 Declaratur textus in cap. sicut & litteris de Homicidio de Presbytero iudente cum femina inhoneste.
- 3 Explicatur Clement. si furiosus de homicidio, qualiter furiosus, infans, vel dormiens excusetur ab irregularitate.
- 4 Qualiter proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum, & casu Paulum occidens, irregularis sit.
- 5 Si petrum percussus non lethaliter, & ipse moriatur, ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, non videtur irregularis, etsi plures contrarium censent.
- 6 Qualiter subministrans cibos, & pocula infirmis, irregularitatem contrahant.

Primus casus est de adultero ob cuius causam vxor à marito occiditur, in quo casu Auila 7. p. *de censur. disp. 5. sect. 3. dub. 3. concl. 1. §. 2. circa finem*. Mercado *de contractib. cap. 4. pag. 11. vers. Et dub. esse privilegio*. Henric. *lib. 14. c. 10. in fine*. Petr. Nauarr. *lib. 2. cap. 3. num. 363*. negant irregularem esse, tametsi præuideat periculum maris, cui se, vel vxorem exponit, quia illa non est causa sufficiens, vt maritus propria autoritate veller vxorem, vel adulterum occideret.

Nihilominus communis sententia hunc adulterum irregularitatis damnat, si remerè ad vxorem accessit debita diligentia ad præcauendum mortis periculum non adhibita. Si-

cut docuit Couar. 2. p. *dicta Clement. si furiosus* §. 4. num. 10. Nauarr. *c. 27. num. 238*. Ioann. Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 41*. Sayrus *lib. 7. c. 6. n. 26*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 14*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 10. n. 2*. declinamque id referre Nauarr. à Pio V. cum in sacra Pœnitentiaria hic casus controuerteret. Ratio est, quia adulter præuidens vxoris interficiendæ periculum, illius interficiendæ indirectæ causa est eam tali periculo exponens. Sicuti censendus esles indirectæ causa mortis, si aliquem suaderes, vt ea via incederet, quæ esset periculum probabile esse à latronibus interficiendum, vel si ei iniuriolam aliquam actionem ab alio factam referres, ex qua suspicareris mouendum esse ad patrandum homicidium. Hinc deducitur te irregularem fore, si maritum aggredientem interficias in tui, vel vxoris defensionem, dummodo huius interficiendæ periculum præuideat, quæ diligentiam adhiberes ad vitandum, quia iniquè, & illicitè prædictæ interficiendæ periculo te exposuisti, in quo illa interficiendæ est in defensionem fuerit facta; in causa tamen voluntaria fuit, & iniqua, atque ad id sufficiens ad irregularitatem inducendam. Sicuti si conuictus aliquem prostratus credens inde arepturum occasione ad te occidendum irregularis esles cum sic læsulum aggredientem interficiens: Vt benè tradit Nauarr. *cap. 27. num. 238*. & *lib. 5. conclus. 3. de homicidio in 2. edit.* Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 43*. Molina *tract. 3. disp. 7. §. 2. num. 5*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 2*. Tametsi contrarium sentiant Sotus *lib. 5. de instit. q. 1. art. 9*. Henric. *lib. 14. c. 10. n. 3*. Lessius *lib. 2. cap. 9. n. 105*. Auila *disp. 6. sect. 1. dub. 3. concl. 2*.

Secundus casus continet explicationem Textus in *cap. sicut & litteris de homicidio*, ybi quidam Presbyter declaratur irregularis; eo quod mulierem prægnantem qua cum contraxerat consuetudinem inhonestam, & quam asserbat se concepisse ex eo per zonam arripuerit quasi iudens, ex qua areptione factus mortuus fuit. Nam ibi non imponitur irregularitas, quia ludus fuisse inhonestus, sed quia fuit noxus, & periculosus, quod periculum præuidisse, & cum nullam adhibuerit diligentiam ad illud præcauendum, merito censetur causa abortus fuisse, atque adeo irregularis Sicuti tradit Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quinto*. Henric. *lib. 14. c. 15. n. 4*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 11*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 6*.

Tertio explicanda est *Clement. si furiosus de Homicidio*, ybi furiosus, infans, vel dormiens (& idem est de ebri) exculantur ab irregularitate homicidii, si cum sanæ mentis essent non præuiderunt se illius periculo exponi, aut si illo præuiso debitam in illo præcauendo diligentiam fecerunt, quia occiso inducens irregularitatem debet esse aliquo modo volita, quod esse non, nisi præcognita fuerit. Quapropter in foro ciuili hi non tenentur de homicidio legitime iudicari, ff. ad leg. Corneliæ de sicariis. Et hoc intelligendum est tametsi culpabiliter in ebrietatem, vel amentiam incidissent, vt aduertit Couar. 2. p. *dicta Clement. §. 4. num. 10*. & 4. Nauarr. *cap. 27. num. 231*. Henric. *lib. 14. cap. 1. c. numero 7*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 12*. & 15. Secus esset, si præuiso periculo non ad illud præcauendum. Vt decidit *cap. quæ situm de pœnitent. & remissionib. & cap. consilium 2. quæst. 5*. Et notauit Suar. *disp. 4. §. 6. de irregular. sect. 1. num. 12*. & Doctores nuper relati, quia ratione negligentie ea occiso indirectè est voluntaria. Quod si dubium sit, an occiso facta sit tempore furoris, vel sanæ mentis, siquidem occidens lucida habet intervalia, vel vino arripit solet in foro externo pendet ex qualitate, & circumstantiis eius. Tradit Couar. 2. p. *decretal. 2. part. cap. 2. num. 5*. Auila *supra*, qui optime addit, si pensaris omnibus fuerit dubium potius iudicandum est tempore furoris occidisse, iuxta ea quæ tradit Anton. Gomez tom. 3. *variar. cap. 1. num. 71*. Ex quo capite excusatur ab irregularitate puer maior septennio alium occidens de quo dubitabatur, an plenum habuisset usum rationis. Argum. delumpto ex doctrina Bart. in *leg. non solum §. sed vt probari. ff. de Noui operis nunciat.* ybi inquit delictum quod potest fieri tempore licito, vel illicito accusantem teneri probare factum esse tempore illicito, & punibili. Sicuti tradit Henric. *lib. 14. cap. 3. m. 4. in comment. lit. T. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 13. concl. 3*.

Quarto inferitur decisio illius quæstionis, an irregularis proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum & casu ibi aderat Paulus qui occisus fuit? Dicendum est si tibi constituit ibi adesse hominem, quom tamen credidisti esse Petrum, & nullum alium sine dubio irregularis es, quia ea sagitta proiecta ex intentione vulnerandi hominem prociellit, quinimo si habuisti intentionem occidendi Petrum, & Paulus fuit occisus satis probabile est, te incurrisse irregularitatem ex homicidio voluntario. Vt docet Suar. *disp. 4. §. 6. sect. 6. numero 18*. Secus esset, si procielles sagittam animo occidendi feram, & debitam diligentiam apposuisti, ne hominem occideres, quia eo casu occiso hominis tibi voluntaria non est, etiam indirectè, vt tradit Couar.